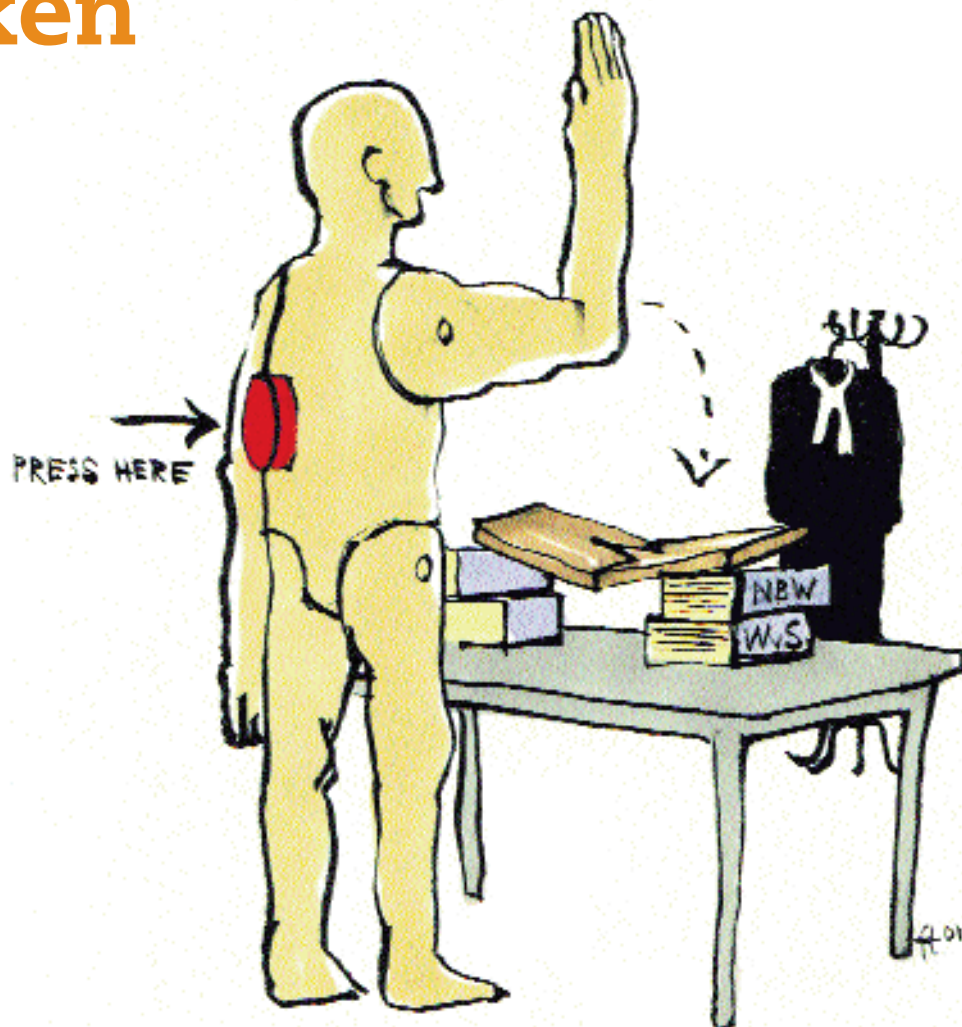


# Nieuwe cassatieregels in strafzaken

Waarop moet de advocaat in strafzaken letten als hij cassatie wil instellen? Sinds de wet op 1 oktober is veranderd dreigt er vaker niet-ontvankelijkheid als er procedurele fouten worden gemaakt. Omdat bovendien sinds oktober rechtsbijstand verplicht is, moet een advocaat de cassatie-techniek beheersen. De belangrijkste punten op een rij gezet.

mr. J.J. Guijt  
en mr. C.H.M. Royackers  
Wetenschappelijk Bureau bij de  
Hoge Raad der Nederlanden



De laatste twintig jaar hebben meer en meer verdachten in strafzaken beroep in cassatie ingesteld.<sup>1</sup> Dit betekende voor de Hoge Raad een toename van zijn werkzaamheden. Sinds de jaren tachtig zijn door de wetgever en de Hoge Raad maatregelen genomen om adequaat te kunnen reageren op het toegenomen aantal strafzaken.<sup>2</sup> De laatste ontwikkeling op dit terrein is de inwerkingtreding op 1 oktober 2000 van de Wet van 28 oktober 1999 tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering, de Wet op de rechterlijke organisatie en enkele andere wetten met betrekking tot het beroep in cassatie in strafzaken (uitsluiting beroep in lichte overtredingszaken en invoering van een verplichte schriftuur door een advocaat).<sup>3</sup>

Deze wet heeft tot gevolg dat de procedure-regels inzake het beroep in cassatie op enkele punten zijn gewijzigd. Een van de belangrijkste wijzigingen is dat nadat het cassatieberoep is ingesteld, op straffe van niet-ontvankelijkheid tijdig een schriftuur met een of meer middelen van cassatie moet worden ingediend. Voorts dient in zaken waarin vanaf 1 oktober 2000 beroep in cassatie is ingesteld, indiening van een schriftuur in alle zaken door een advocaat te geschieden en is cassatie niet meer in alle gevallen mogelijk. Cassatieklachten van de verdachte komen dan niet meer voor bespreking in aanmerking.<sup>4</sup>

Blijkens de Memorie van Toelichting bij genoemde Wet<sup>5</sup> heeft de verplichte rechtsbijstand tot gevolg dat de Hoge Raad

zich meer dan onder het oude recht het geval was, kan concentreren op vragen die een beoordeling in cassatie verdienen. Van een advocaat wordt immers verwacht dat hij – in tegenstelling tot de verdachte – wél de kennis en vaardigheden bezit die voor het formuleren van cassatiemiddelen noodzakelijk zijn.<sup>6</sup> Het moge zo zijn dat ‘de ervaringen die zijn opgedaan met cassatieschrifturen die door de verdachte zelf zijn opgesteld ... niet tot optimisme stemmen’<sup>7</sup>, het komt ook nog altijd voor dat de Hoge Raad over hetgeen door een advocaat bij schriftuur is aangevoerd, oordeelt dat het niet voldoet aan de aan een middel van cassatie te stellen eisen.<sup>8</sup> De cassatiepraktijk is, zo blijkt, nog niet een praktijk die elke advocaat meester is. Zaken waarin beroep in cassatie is ingesteld vóór 1 oktober 2000 worden – ook bij een slecht geformuleerd cassatiemiddel – nu nog ambtshalve beoordeeld. Dit is evenwel anders voor de zaken waarin vanaf 1 oktober 2000 beroep in cassatie is ingesteld. Indien in die zaken in de cassatieschriftuur opgenomen klachten niet voldoen aan de aan een middel te stellen eisen, dan heeft dit, zoals gezegd, als onmiddellijk gevolg dat de verdachte niet-ontvankelijk wordt verklaard in zijn beroep.<sup>9</sup> Het is dus zaak dat een advocaat die namens een verdachte middelen indient, er zorg voor draagt dat hij de cassatietechniek beheerst.

### Wanneer is cassatie mogelijk?

Sinds de Wet van 28 oktober 1999 op 1 oktober 2000<sup>10</sup> in werking is getreden kan de verdachte in gewone strafzaken<sup>11</sup> niet meer in alle gevallen beroep in cassatie instellen.

Tegen vonnissen van de *kantonrechter* en vonnissen van de *rechtbank in eerste aanleg* gewezen, is op grond van art. 44 lid 3 RO respectievelijk art. 56 lid 7 jo. lid 6 RO beroep in cassatie niet meer mogelijk, tenzij het een veroordeling betreft vanwege een overtreding van een verordening van een provincie, een gemeente, een waterschap of een met toepassing van de Wet gemeenschappelijke regelingen ingesteld openbaar lichaam.

Tegen uitspraken van de *rechtbank en het hof in hoger beroep* gewezen staat op

grond van art. 58 leden 3 en 4 RO respectievelijk artikel 68 lid 3 RO geen beroep in cassatie open wanneer een sanctie is opgelegd die in totaal minder dan f 500,- bedraagt. Beroep in cassatie is echter altijd mogelijk indien het een veroordeling betreft vanwege een overtreding van een verordening van een provincie, een gemeente, een waterschap of een met toepassing van de Wet gemeenschappelijke regelingen ingesteld openbaar lichaam.

Beroep in cassatie staat niet open indien voor de betrokkene een ander gewoon rechtsmiddel openstaat of heeft bestaan.<sup>12</sup> Deze regel is door de wetwijziging niet gewijzigd. Voorts geldt dat in cassatie slechts tegen een beslissing opgekomen kan worden indien degene die een beslissing

## De advocaat kan niet een griffiemedewerker machtigen cassatieberoep in te stellen

aanvecht daarbij belang heeft. Indien verzoeker tot cassatie geen belang daarbij heeft of dit belang ten tijde van het wijzen van arrest inmiddels is vervallen, zal verzoeker tot cassatie niet-ontvankelijk worden verklaard in zijn beroep.

Tot slot is van belang dat tegen uitspraken die geen einduitspraak zijn (bijvoorbeeld vernietiging van niet-ontvankelijkverklaring van het OM in zijn vervolging door het Hof met terugwijzing van de zaak naar de rechtbank) op grond van artikel 428 Sv slechts gelijktijdig met het beroep in cassatie tegen de einduitspraak cassatie ingesteld kan worden.<sup>13</sup>

### Instellen van cassatieberoep

Het mag bekend worden verondersteld dat de termijn voor het instellen van het beroep in cassatie veertien dagen is. Artikel 432 Sv geeft daarbij aan of de termijn gaat lopen vanaf de einduitspraak of vanaf het moment dat zich een omstandigheid heeft voorgedaan waaruit voortvloeit dat de verdachte bekend is met de einduitspraak.

Cassatieberoep kan worden ingesteld door een verklaring af te leggen door degene die

het rechtsmiddel aanwendt, op de griffie van het gerecht door of bij hetwelk de beslissing is gegeven (art. 449 Sv). Het aanwenden van beroep in cassatie kan ook geschieden door een advocaat indien deze verklaart daartoe door degene die het middel aanwendt bepaaldelijk te zijn gevolmachtigd of door een bij bijzondere volmacht schriftelijk gemachtigde. Een gedetineerde verdachte kan beroep in cassatie voorts aanwenden door middel van een schriftelijke verklaring die hij doet toekomen aan het hoofd van de Penitentiaire Inrichting waarna de verklaring wordt ingeschreven in het daarvoor bestemde register.

Hoewel de *verdachte* zelf door middel van een brief een griffiemedewerker kan machtigen namens hem cassatieberoep in te stellen, heeft de Hoge Raad onlangs

nadrukkelijk bepaald dat een *advocaat* niet op die manier beroep in cassatie kan instellen.<sup>14</sup> De Hoge Raad heeft daarbij ook gemotiveerd aangegeven waarom, ondanks de ontwikkeling van nieuwe betrouwbare communicatiemiddelen als fax en e-mail, vastgehouden wordt aan het vereiste van persoonlijke verschijning van de gemachtigde ter griffie. De Hoge Raad heeft in dit kader verwezen naar de Wet van 15 januari 1998,<sup>15</sup> waarbij artikel 408a en het tweede lid van artikel 450 Sv zijn ingevoegd. Deze artikelen maken het mogelijk dat, indien het hoger beroep wordt ingesteld door een gemachtigde, zoals de advocaat, aan deze aanstonds een oproeping van de verdachte wordt uitgereikt om tegen een bepaalde datum ter terechtzitting te verschijnen, in welk geval de oproeping geldt als ware zij in persoon betekend. Indien een advocaat schriftelijk beroep in cassatie zou kunnen instellen, zou deze mogelijkheid ondermijnd kunnen worden.

Beroep in cassatie kan worden ingesteld tot op de laatste dag voor sluiting van de griffie. Voor het instellen van cassatieberoep is vereist dat ter griffie een verklaring wordt afgelegd en dat van de verklaring een akte

wordt opgemaakt door de griffier (art. 451 Sv). Pas door het opmaken van een dergelijke akte en het ondertekenen daarvan is het beroep in cassatie ingesteld. Dit betekent dat beroep in cassatie moet worden ingesteld tijdens de openingstijden van de griffie.<sup>16</sup>

In een onlangs gewezen arrest<sup>17</sup> heeft de Hoge Raad bepaald dat uit de artikelen 449-452 Sv moet worden afgeleid dat een verdachte te wiens laste een rechterlijke beslissing is geweest waarin hij op andere wijze dan bij name is aangeduid, geen rechtsmiddel tegen een einduitspraak kan aanwenden anders dan onder bekendmaking van zijn persoonsgegevens. Dit is anders dan hetgeen de Hoge Raad tot dan toe oordeelde.<sup>18</sup>

### Het cassatiedossier

Indien een advocaat een zaak voor een cliënt wenst te behandelen, zal hij zich eerst schriftelijk moeten stellen als advocaat. Indien hij zich bij de Hoge Raad heeft gesteld, krijgt hij de volgende (kern)stukken van de Hoge Raad toegezonden:

- processen-verbaal van de terechtzitting(en) (inclusief pleitnotities);
- uitspraken in eerste aanleg en in hoger beroep (verkort vonnis/arrest en eventueel aanvulling ex art. 365a lid 2 Sv);
- cassatie-akte.

De stukken die de Hoge Raad automatisch verstrekt vormen dus slechts een selectie van de stukken uit het dossier. In de regel bieden ze voldoende grondslag voor het formuleren van middelen. Dit is logisch nu in cassatie slechts getoetst mag worden of in de laatste feitelijke instantie het recht juist is toegepast en de voorgeschreven vormen zijn nageleefd en de cassatieklachten dus steun moeten vinden in de stukken van de laatste feitelijke aanleg.

Indien de advocaat echter overige stukken nodig heeft (bijvoorbeeld een akte van uitreiking van de dagvaarding in hoger beroep) dan zal hij een expliciet verzoek daartoe moeten doen. Is toezending van de opgevraagde stukken om praktische redenen ongewenst (bijvoorbeeld indien de stukken enige omvang hebben dan wel de

(eerdere) raadsman reeds de beschikking over deze stukken heeft) dan zal de advocaat die moeten komen inzien ter griffie van de Hoge Raad.

Indien de toegezonden stukken incompleet zijn (er ontbreekt bijvoorbeeld een bladzijde) dan dient de advocaat zelf tijdig aan de bel te trekken. Het is dus van belang dat een advocaat zo snel mogelijk nadat hij de stukken van de Hoge Raad heeft ontvangen, controleert of zijn dossier compleet is. Indien dit laatste niet het geval is dan dient hij bij de griffie het ontbrekende stuk op te vragen. Een klacht inhoudende dat de raadsman na het instellen van beroep in cassatie geen afschrift heeft ontvangen van de pleitnota die volgens het proces-verbaal van de terechtzitting in eerste aanleg aan dat proces-verbaal zou zijn gehecht,<sup>20</sup> werden door de Hoge Raad niet aange-

zal een verzoek om verlenging in beginsel worden gehonoreerd.

Is de termijn in verband met incompleetheid van de stukken op verzoek van de advocaat verlengd, dan mag het binnen die verlengde termijn ingediende (aanvullende) middel alleen betrekking hebben op kwesties die in die nagezonden stukken aan de orde zijn (of: onmiddellijk verband houden met die nagezonden stukken). Men mag dus niet alsnog een middel voorstellen dat steunt op de tijdig toegestuurde bescheiden.<sup>23</sup>

### Indienen van een cassatieschriftuur

Een cassatieschriftuur moet aan een aantal formele vereisten voldoen wil de Hoge Raad daar acht op slaan.<sup>24</sup>

De schriftuur dient in de eerste plaats tijdig bij de Hoge Raad te worden ingediend. Dit betekent dat de schriftuur door de raadsman van de verdachte dient te worden inge-

## De advocaat moet zo snel mogelijk controleren of zijn dossier compleet is

merkt als een middel van cassatie aangezien zij zich niet keerden tegen een handeling of beslissing van de rechter als bedoeld in artikel 95, eerste lid, RO, noch daarmee op één lijn gesteld konden worden.

Is de advocaat in verband met de incompleetheid van de stukken niet in staat tijdig middelen in te dienen, dan kan hij bij de Hoge Raad een verzoek indienen tot verlenging van de termijn voor het indienen van middelen. Een dergelijk verzoek kan niet gegoten worden in de vorm van een cassatiemiddel,<sup>21</sup> maar dient gericht te worden aan de enkelvoudige kamer van de Hoge Raad (in de praktijk de rolrechter genoemd). Verlenging van de termijn dient verzocht te worden ruim binnen de termijn zoals bedoeld in artikel 437 lid 2 Sv.<sup>22</sup>

Indien een advocaat tijdig een verzoek om stukken aan de Hoge Raad heeft gedaan, maar toezending van de stukken eerst na verloop van enige tijd heeft plaatsgevonden,

dient binnen twee maanden<sup>25</sup> nadat de in het eerste lid van artikel 435 Sv bedoelde aanzegging – inhoudende een aanzegging dat de stukken van het geding bij de Hoge Raad zijn ingekomen onder mededeling dat de zaak door de Hoge Raad in behandeling zal worden genomen na verloop van de tweemaandentermijn – is betekend.<sup>26</sup> Op 23 mei 2000<sup>27</sup> heeft de Hoge Raad bepaald dat een per fax verzonden schriftuur die op de laatste dag van de termijn vóór 24.00 uur is begonnen binnen te komen, geldt als tijdig ingekomen.

In sommige gevallen wordt een termijn van rechtswege verlengd met enkele dagen. Dit is het geval wanneer de termijn eindigt op een zaterdag, een zondag of een algemeen erkende feestdag.<sup>28</sup>

Voorts dient de cassatieschriftuur te zijn ondertekend door een bepaaldelijk gevolmachtigde advocaat. Verdachte is niet-ontvankelijk in zijn cassatieberoep, wanneer

de schriftuur niet is ondertekend door een advocaat.<sup>29</sup> De ondertekening van een schriftuur in opdracht (i.o.) of bij afwezigheid (b.a.) door een secretaresse of een juridisch medewerker heeft tot gevolg dat de schriftuur niet geldig is, hetgeen onvermijdelijk leidt tot niet-ontvankelijkheid. Ondertekening door een advocaat-kantoor-genoot is wel toegestaan.<sup>30</sup>

In de jurisprudentie is een aantal gevallen te vinden waarin een aanvullend cassatiemiddel te laat was binnengekomen. Een voorbeeld is HR 3 oktober 2000, nr. 01288/99, waarin bij aanvullende schriftuur, die na afloop van de bij wet gestelde termijn bij de griffie van de Hoge Raad was ingekomen, een middel van cassatie was voorgesteld. In deze aanvullende schriftuur werd geklaagd over schending van de redelijke termijn als gevolg van de tijd die is verstreken na ommekomst van de termijn van zestig dagen. De Hoge Raad volstond met het

constateren van de binnenkomst van de aanvullende schriftuur en deed de zaak af met artikel 101a RO. Hieruit kan afgeleid worden dat de Hoge Raad wel kennis heeft genomen van de klacht. Aangezien de klacht te laat is ingediend, was de Hoge Raad evenwel niet verplicht hierop gemotiveerd te beslissen.

## Het is beter één gericht schot te lossen dan een schot hagel af te vuren

### Inhoudelijke vormgeving van cassatiemiddel

Naast de hiervoor genoemde formele eisen, dient ook de inhoud van de in de schriftuur opgenomen klachten aan bepaalde vereisten te voldoen om kans van slagen te hebben.<sup>31</sup>

### Tegen handelingen en beslissingen van de rechter

Ingevolge artikel 95 RO kan in cassatie alleen geklaagd worden over handelingen en beslissingen van de rechter die de bestreden uitspraak heeft gewezen.<sup>32</sup> Dit betekent dat over handelingen en beslissingen van bijvoorbeeld het Openbaar Ministerie, de politie, de griffier of de rolrechter in cassatie niet geklaagd kan worden.<sup>33</sup> De klacht dat de Advocaat-Generaal bij het Hof zich onvoldoende heeft ingespannen bij het achterhalen van de identiteit van een door de verdediging opgeroepen getuige<sup>34</sup> kan niet tot cassatie leiden.

### Cassatiegronden

In cassatie kan voorts slechts geklaagd worden over de in art. 99 RO genoemde gronden van cassatie:

- verzuim van vormen, voorzover de niet-inachtneming daarvan uitdrukkelijk met nietigheid is bedreigd of zodanige nietigheid voortvloeit uit de aard van de niet in acht genomen vorm, en
- schending van het recht, met uitzondering van het recht van vreemde staten.

Indien niet wordt geklaagd over een van deze gronden, is geen sprake van een cassatiemiddel in de zin der wet.<sup>35</sup>

### Cassatiemiddel in de zin der wet

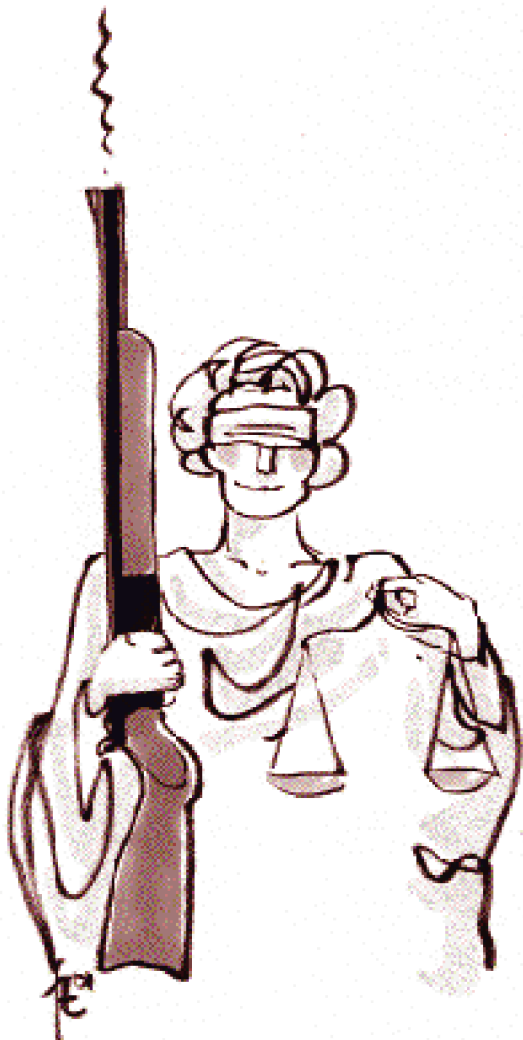
Voor onderzoek door de cassatierechter komen slechts in aanmerking *stellige en duidelijke klachten* over de schending van een bepaalde rechtsregel en/of het verzuim van een toepasselijk vormvoorschrift door de rechter die de bestreden uitspraak heeft gewezen.<sup>36</sup> Aandacht verdient hier ook dat

middel en toelichting in samenhang worden gezien om te beoordelen of een middel in de zin der wet is voorgesteld. Die toelichting moet dan wel tegelijk met het middel of in elk geval binnen de tweemaandentermijn worden gegeven.<sup>37</sup>

De Hoge Raad merkt *niet* als een middel van cassatie als bedoeld in artikel 437 Sv aan:

- een klacht die slechts mededelingen van feitelijke aard bevat;<sup>38</sup>
- de enkele klacht dat de bestreden einduitspraak onjuist is;<sup>39</sup>
- een klacht die te vaag en algemeen is;<sup>40</sup>
- een klacht over schending van het recht en/of verzuim van vormen zonder aan te geven welk recht is geschonden en/of welke vormen zijn verzuimd;<sup>41</sup>
- een klacht over schending van wettelijke voorschriften zonder dat duidelijk wordt aangegeven waarom die artikelen geschonden zijn;<sup>42</sup>
- een middel dat niets meer inhoudt dan het benadrukken/herhalen van een in feitelijke aanleg verdedigde stelling;<sup>43</sup>
- een klacht waarin wordt verwezen naar stukken die niet in de schriftuur naar voren zijn gebracht, doch elders gevonden kunnen worden.<sup>44</sup>

Uit deze uitspraken blijkt dat de klachten duidelijk en stellig naar voren moeten worden gebracht om aangemerkt te kunnen worden als een cassatiemiddel in de zin der wet. Vooropgesteld moet immers worden dat het niet de taak van de Hoge Raad is om uit te pluizen wat de bedoeling van de steller van het middel is, dan wel op zoek te



gaan naar argumenten tegen de juistheid van de bestreden uitspraak die niet in de schriftuur naar voren zijn gebracht. Uiteraard zal de HR wel ambtshalve de zaak beoordelen, indien middelen in de zin der wet zijn voorgesteld.

### Overwegingen ten overvloede

Middelen die zijn gericht tegen overwegingen ten overvloede waar de bestreden beslissing niet op rust, hebben geen kans van slagen.<sup>45</sup>

### Beslissing die op meerdere gronden berust

Indien een beslissing op meerdere gronden berust, zal een middel dat de beslissing bestrijdt alle gronden moeten aanvallen.<sup>46</sup>

### Belang bij middel

Een cassatiemiddel kan slechts slagen indien de steller van het middel belang heeft bij zijn klacht. Dit betekent dat bijvoorbeeld in geval van verzuim van vormen waardoor de verdachte niet in zijn belangen is geschaad, een klacht daarover strandt. Geen belang bij cassatie heeft verzoeker bijvoorbeeld indien hij cassatieberoep instelt tegen nietigverklaring van de dagvaarding in verband met een betekeningfout.<sup>47</sup> Ook een klacht over de toelating van de wijziging van de subsidiaire en meer subsidiaire tenlastelegging, terwijl op de grondslag van de primaire tenlastelegging is veroordeeld, zal niet slagen.

### Zuivere rechtsklacht

Een middel dat een zuivere rechtsklacht bevat heeft alleen kans van slagen als de bestreden beslissing onjuist is. Oordeelt de Hoge Raad de beslissing wel juist maar is de motivering onbegrijpelijk, dan behoeft de verwerping van de motiveringsklacht geen bespreking.<sup>48</sup>

### Feitelijke grondslag

Een middel kan voorts slechts tot cassatie leiden indien het steunt op feiten die door de feitenrechter zijn vastgesteld of waarop ter zitting door de verdediging een beroep is gedaan.<sup>49</sup> Een klacht inhoudende dat verdachte niet inziet hoe het Hof tot een

bewezenverklaring heeft kunnen komen, waarbij de steller van het middel zich beroept op omstandigheden die niet in de bewijsmiddelen staan opgenomen<sup>50</sup> treft derhalve geen doel. Dit geldt eveneens voor een middel waarin een beroep wordt gedaan op stukken, waaruit bepaalde feitelijke stellingen worden afgeleid, die in cassatie niet aan de orde kunnen komen omdat de beroepsinstantie geen kennis van die stukken heeft kunnen nemen<sup>51</sup> en voor een middel dat berust op een onjuiste lezing van de daarin aangevallen overweging van de feitenrechter.<sup>52</sup>

## De nieuwe en deels strengere regeling kan voor advocaten reden zijn hun cliënt te verwijzen naar een ervaren cassatie-advocaat

Bij het opstellen van middelen dienen vernoemde eisen in acht te worden genomen om kans van slagen te hebben. Het is beter één gericht schot te lossen dan een schot hagel af te vuren.

### Advocaat adviseert over haalbaarheid

Blijkens de Memorie van Toelichting bij de Wet van 28 oktober 1999, Stb. 1999, 467 is een vermindering van de werkdruk van de Hoge Raad een reden geweest voor invoering van de verplichte schriftuur door een raadsman. Verwacht werd dat invoering van een verplichte schriftuur door een raadsman tot gevolg zou hebben dat de cassatierechter zich meer zou kunnen concentreren op vragen die een beoordeling in cassatie verdienen, hetgeen de kwaliteit en de doelmatigheid van de rechtsbedeling in cassatie ten goede komt. Of dit doel ook gerealiseerd kan worden hangt volgens de Minister van Justitie af van de wijze waarop de advocatuur haar rol zal vervullen:

‘Het ligt voor de hand dat de advocaat van de verdachte die wordt gesteld voor de vraag of hij cassatieberoep zal aantekenen c.q. het ingestelde beroep zal handhaven, een advies uitbrengt omtrent de haalbaarheid van het cassatieberoep. In zaken waarin de advocaat geen gronden voor cas-

satie aanwezig acht en derhalve geen aanleiding ziet om middelen te formuleren mag worden verwacht dat hij de verdachte adviseert het cassatieberoep niet door te zetten.’<sup>53</sup>

De rol van de advocaat is door de nieuwe wet dus veranderd; meer komt af te hangen van zijn of haar beoordeling van en advisering over de kansen van het cassatieberoep en van de door hem of haar geformuleerde middelen.<sup>54</sup> Aan de hand van de wet en de jurisprudentie zal de advocaat moeten toetsen of cassatie in een bepaalde zaak haalbaar

is. De vele beroepen<sup>55</sup> die thans nog met toepassing van artikel 101a RO<sup>56</sup> worden afgedaan, lijken de conclusie te wettigen dat die toetsing nog niet is wat zij zou moeten zijn. Wellicht dat de nieuwe en deels ook strengere cassatieregeling voor advocaten reden kan zijn hun cliënt in de cassatiefase te verwijzen naar een ervaren advocaat – gespecialiseerd in de cassatiepraktijk – die hun cliënt de verdediging kan bieden, waarop hij recht heeft. n

hoe is  
het met  
jouw incassatievermogen?



## Noten

- 1 Kamerstukken II, 1997-1998, 26 027, nr. 3, p. 1.
- 2 In dit kader kunnen onder andere de uitbreiding van het aantal raadsheeren, de invoering van art. 101a RO en de mogelijkheid om zaken door drie in plaats van vijf raadsheeren af te doen, genoemd worden.
- 3 *Stb.* 1999, 467. Zie voor een theoretische bespreking van deze wet: M.I. Veldt, 'Opnieuw wijzigingen in de cassatie-procedure in strafzaken', in *Trema*, 2000, nr. 7, p. 284-289. Zie eveneens J.F.L. Roording die uitvoering ingaat op de voorstellen van de Commissie werkbelasting strafkamer Hoge Raad, onder voorzitterschap van W.E. Haak, 'De toegang tot de Hoge Raad in strafzaken', *Ars Aequi*, 2000, 10, pp. 724-730.
- 4 Dit is zelfs het geval als de raadsman in zijn cassatieschriftuur heeft opgenomen dat de door de verdachte zelf aangevoerde klachten aan zijn schriftuur zijn gehecht en als ingelast en herhaald dienen te worden beschouwd. Vgl. HR 19 juni 2001, nr. 03746/00/U.
- 5 Kamerstukken II, 1997-1998, 26 027, nr. 3 pp. 11-12.
- 6 In het wetsvoorstel is afgezien van het voorstel van de Commissie werkbelasting strafkamer Hoge Raad (Commissie Haak) om de specialisatie van een advocaat wettelijk vast te leggen. Kamerstukken II, 1997-1998, 26027, nr. 3, p. 12. Zie hierover P.A.M. Mevis, 'Procesvertegenwoordiging, ambtshalve cassatie en rechtsvorming door de strafkamer van de Hoge Raad' in C.J. Bax, J.L.M. Gribnau en P.A.M. Mevis, *Procesvertegenwoordiging*, Gouda Quint, 2000, pp. 103-125.
- 7 Kamerstukken II, 1997-1998, 26 027, nr. 3, p. 11.
- 8 Vgl. HR 14 september 1993, DD 94.023; HR 2 maart 1999, *NJ* 1999, 739; HR 14 november 2000, *NJ* 2001, 16 en HR 13 maart 2001, *NJ* 2001, 296.
- 9 Zoals al het geval was bij economische delicten en in Antilliaanse en Arubaanse zaken. Vgl. HR 22 juni 1999, nr. 111.502 E, in welke zaak door of namens de verdachte geen schriftuur met middelen van cassatie was ingediend door een advocaat, die door zijn ondertekening van die schriftuur heeft verklaard tot indiening daartoe uitdrukkelijk te zijn gevolmachtigd. Zie ook HR 13 maart 2001, JOL 2001, 184 waarin de Hoge Raad oordeelde dat het door een advocaat in zijn schriftuur gestelde niet een middel van cassatie opleverde, zodat verdachte niet-ontvankelijk was in het beroep.
- 10 Besluit van 21 juni 2000, *Stb.* 2000, 271.
- 11 Slechts de procedure in gewone zaken komt aan de orde; de procedure in Antilliaanse, Arubaanse, WOTS-, uitleverings- en economische zaken laten we buiten beschouwing, evenals de beschikkingszaken.
- 12 Art. 96, eerste lid, RO.
- 13 Zie A.J.A. van Dorst, *Cassatie in strafzaken*, Deventer, 1998, pp. 19-25.
- 14 HR 30 januari 2001, *NJ* 2001, 293 m.nt. JdH.
- 15 *Stb.* 1998, 31, i.w.tr. 1 februari 1998.
- 16 Vgl. HR 20 september 2000, *NJ* 2000, 676. De openingstijden zijn te vinden in de Gids voor de rechterlijke macht en het rechtswezen in het Koninkrijk der Nederlanden.
- 17 HR 27 februari 2001, *NJB* 2001, 60, pp. 635-636.
- 18 Vgl. HR 27 oktober 1992, *NJ* 1993, 352.
- 19 HR 4 juli 2000, *NJ* 2000, 581.
- 20 HR 27 februari 2001, nr. 01277/99.
- 21 HR 19 december 2000, *NJ* 2001, 83.
- 22 HR 14 november 2000, *NJB* 2001, 10, pp. 134-135.
- 23 Zie HR 3 oktober 2000, nr. 01441/00/U, www.Rechtspraak.nl, ELRO-nummer AA7305.
- 24 Zie over deze vereisten: M. van der Horst, 'Het protocol in strafzaken bij de derde rechtsingang', in *De derde rechtsingang nader bekeken* (Bronkhorstbundel), pp. 137-160, A.J.A. van Dorst, *Cassatie in strafzaken*, Deventer, 1998, pp. 43-50 en H.K. Elzinga, *In beroep*, Gouda Quint, 1998, p. 186-212.
- 25 Een maand bestaat ingevolge art. 136 Sv uit 30 dagen.
- 26 Voor het OM en de benadeelde partij gelden andere termijnen. Zie resp. art. 437 lid 1 Sv en 437 lid 2 Sv.
- 27 HR 23 mei 2000, *NJ* 2000, 465.
- 28 Zie bijv. HR 21 november 2000, nr. 01066/99 waarin de 60-dagetermijn eindigde op vrijdag 2 juni 2000 (de laatste dag van de termijn als bedoeld in art. 437 lid 2 Sv). Deze dag was evenwel bij Besluit van 20 augustus 1999, nr. 99.003816, Stcrt. 1999, 180, gelijkgesteld met een algemeen erkende feestdag als bedoeld in art. 3, lid 3 van de Algemene termijnenwet. Dit had tot gevolg dat de schriftuur die op maandag 5 juni 2000 ter griffie van de Hoge Raad was binnengekomen, tijdig was ingediend. Opgemerkt dient te worden dat de Algemene termijnenwet niet geldt voor termijnen als vermeld in art. 4 van die Wet.
- 29 HR 17 april 1984, *NJ* 1984, 638; HR 28 november 2000, nr. 00984/99/E; HR 1 juli 1991, DD 92.001 (in deze laatste zaak volgde geen niet-ontvankelijkheid, maar verwerping van het beroep, aangezien in een gewone strafzaak – tot 1 oktober 2000 – geen verplichte schriftuur vereist was en de Hoge Raad de zaak ambtshalve bekeek).
- 30 HR 23 februari 1993, DD 93.322 en HR 18 oktober 1994, DD 95.056.
- 31 Zie over de eisen die aan de inhoudelijke vormgeving van een cassatiemiddel worden gesteld ook A.J.A. van Dorst, *Cassatie in strafzaken*, Deventer, 1998; F.H. Koster, 'Iets over cassatietechniek', in *Homo advocatus* (Spongbundel), Den Haag, 1998, pp. 73-81 en P. Mout, 'De beoordeling van cassatiemiddelen', in *De derde rechtsingang nader bekeken* (Bronkhorstbundel), Arnhem, 1989, pp. 223-234.
- 32 Zie ook A.J.A. van Dorst, *Cassatie in strafzaken*, Deventer, 1998, pp. 15-19.
- 33 Uiteraard kan over dergelijke handelingen en beslissingen wel indirect geklaagd worden.
- 34 HR 27 februari 2001, *NJB* 2001, 65, p. 639.
- 35 HR 8 april 1986, *NJ* 1986, 708.
- 36 Vgl. P. Mout, 'De beoordeling van cassatiemiddelen', in *De derde rechtsingang nader bekeken* (Bronkhorstbundel), Arnhem, 1989, pp. 223-234, A.J.A. van Dorst, *Cassatie in strafzaken*, Deventer, 1998. Zie ook HR 13 maart 2001, *NJ* 2001, 296.
- 37 Zie HR 14 november 2000, *NJ* 2001, 16. De in de schriftuur geformuleerde klachten voldeden volgens de HR in deze zaak niet aan de aan middelen van cassatie te stellen eisen omdat eerst in de te laat ingediende toelichting met de vereiste duidelijkheid werd aangegeven waarom naar het oordeel van de raadsman het Hof het recht zou hebben geschonden dan wel vormen zou hebben verzuimd.
- 38 Zie bijv. HR 3 april 1984, *NJ* 1984, 634 m.nt. ThWvV.
- 39 In HR 3 oktober 2000, nr. 01044/99/E en HR 24 oktober, nr. 01036/99/E laat de HR dergelijke klachten onbesproken.
- 40 HR 17 januari 1950, *NJ* 1950, 345, HR 27 april 1982, DD 82.302 en HR 2 maart 1999, *NJ* 1999, 739, m.nt. JdH.
- 41 Zie bijv. HR 14 september 1993, DD 94.023 waarin de Hoge Raad oordeelde dat het als middel aangevoerde niet voldeed aan het aan een middel te stellen eisen. Het middel beperkte zich tot de algemene bewering dat vormen verzuimd waren of fundamentele beginselen van behoorlijk procesrecht geschonden waren omdat de berechting niet binnen een redelijke termijn was geschied, zonder nader te preciseren of met voldoende duidelijkheid aan te geven in welk opzicht daarvan sprake zou kunnen zijn. Vgl. voorts HR 8 maart 1977, *NJ* 1978, 178 en HR 15 september 1980, DD 80.369.
- 42 Zie bijv. HR 5 april 1977, *NJ* 1978, 258.
- 43 Vgl. bijv. HR 16 april, *NJ* 1996, 527, HR 2 maart 1999, *NJ* 1999, 739 m.nt. JdH.
- 44 Zie bijv. HR 27 mei 1979, DD 79.305 waarin werd verwezen naar een krantenartikel.
- 45 Zie bijv. HR 8 oktober 1985, *NJ* 1986, 214, m.nt. 'tH; HR 1 juli 1986, *NJ* 1987, 237; HR 9 september 1986, *NJ* 1987, 869 en HR 30 juni 2000, *NJ* 2000, 535.
- 46 Vgl. HR 25 juni 1985, *NJ* 1986, 75.
- 47 Zie HR 03 april 2001, *NJB* 2001, 91, p. 863 en HR 8 mei 2001, nr. 02757/00.
- 48 Zie HR 22 februari 2000, *NJ* 2000, 557.
- 49 In cassatie moet worden uitgegaan van feiten die de rechter heeft vastgesteld. De beslissing moet evenwel ook stand kunnen houden wanneer feiten door de rechter in het midden zijn gelaten. Een cassatiemiddel dat op een dergelijk feit berust, kan ook door de Hoge Raad onderzocht worden: hypothetische feitelijke grondslag. Slaagt een dergelijk middel en casseert de Hoge Raad, dan zal de verwijzingsrechter een onderzoek moeten doen naar de juistheid van het gestelde feit. Vgl. D.J. Veegens, *Cassatie in burgerlijke zaken*, Zwolle, 1989, pp. 295-296.
- 50 HR 9 januari 2001, nr. 00539/00, www.Rechtspraak.nl, ELRO-nummer AA9366.
- 51 Vgl. HR 24 oktober 2000, nr. 01036/99/E.
- 52 HR 12 september 1979, *NJ* 1979, 60 m.nt. ThWvV.
- 53 Kamerstukken II, 1997-1998, 26 027, nr. 3, p. 11.
- 54 Kamerstukken II, 1997-1998, 26 027, nr. 3, p. 19.
- 55 De jaarcijfers van de Hoge Raad laten het volgende zien wat betreft het percentage van de zaken waarbij alle middelen afgedaan zijn met art. 101a RO: in 1996: 39%; in 1997: 41%; in 1998: 32%. De percentages van de zaken waarbij deels art. 101a RO werd toegepast, zijn de volgende: in 1996: 12%; in 1997: 11%; in 1998: 15%. Zie Hoge Raad der Nederlanden, *Toelichting op de jaarcijfers 1997 en 1998*, p. 52. In 2000 werd 41% van het totaal aantal zaken afgedaan met art. 101a RO. Wij zijn de Griffier van de Hoge Raad, Jhr. mr. W. Van Nispen tot Sevenaer erkentelijk voor het verstrekken van de cijfers over 2000.
- 56 De tekst van art. 101a RO luidt: Indien de Hoge Raad oordeelt dat een aangevoerde klacht niet tot cassatie kan leiden en niet noopt tot beantwoording van rechtsvragen in het belang van de rechtseenheid of de rechtsontwikkeling, dan kan hij zich bij de vermelding van de gronden van zijn uitspraak te dier zake beperken tot dit oordeel.